

С.В. Сорокіна, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

В.О. Акмен, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ЕКСПЕРТИЗА КНИЖКОВИХ ВИДАНЬ ЯК ЕТАП ВВЕДЕННЯ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ В ГАЛУЗІ

Аналіз діяльності видавництв і видавничих організацій різних форм власності, відносно кількості випуску книг і брошур за останні п'ять років, показав, що загальна картина книговидавництва в Україні характеризується динамічними змінами: збільшення випуску видань як за назвами, так і за тиражами (крім випуску за тиражами видань, видрукованих видавництвами ті видавничими організаціями з державною формою власності). Однак, сучасні видавництва націлені на тираж і нехтування диференціацією продукту у співвідношенні ціна–якість. Але у сучасному світі якість продукту є ключовою конкурентною перевагою бізнесу, основною метою діяльності більшості передових підприємств. Світовий досвід управління якістю показує, що висока якість, яка стабільно поліпшується, може бути результатом тільки кваліфікованої цілеспрямованої дії на нього – управління якістю. Проте серед поліграфічних підприємств України зростання інтересу до професійного управління якістю поки не спостерігається, що зводить проблему у ранг актуальних і потребує початку її вирішення. Це особливо необхідно у рамках перспективи вступу України до ЄС.

Метою роботи було проведення експертного аналізу книжкових видань, що є необхідним етапом визначення можливості введення системи менеджменту якості у поліграфічній галузі. Для виявлення можливості встановлення ефективного контролю якості на всіх етапах виробництва книги нами було проведено експертне дослідження вже готового товару. У якості зразків досліджень було обрано наступні дитячі книжкові видання в обкладинці: 1) «Как лось шел в гости» Г.Х. Андерсена. Сказки; 2) «Дванадцять казок про Марійку і Тюпу»; 3) «Пароплав»; 4) «В Африке»; 5) «Дарунок зеленого чоловічка»; 6) «Мафин и его веселье друзья» Э. Хогарт. Дослідження книжкової продукції проведено за методикою відбору вибірки чи об'єднаної проби відповідно до вимог нормативної документації – ДСанПІН 5.5.6.084-02. «Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей», ГСТУ 29.5-2001. Видання книжкові. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги якості зразків.

Результати експертного дослідження упакування виявили, що усі партії книжкової продукції відповідають за упакуванням вимогам нормативної документації на пакування книжкової продукції. Експертиза

якості поліграфічного виконання та показників надійності показала наступне: у всіх книгах виробники використовували журнальну, журнальну рублену, Futura BookC та «Петербург» гарнітуру яка рекомендована для видавництва дитячих книжок. Кегель шрифту був не менш 16. Ілюстративність у книжках складала не менш 40%, за винятком книги «Мафин и его веселые друзья» де вона дорівнювалась 20%. Деякі книги – «Как лось шел в гости», «В Африке» та «Пароплав» мали 100% ілюстрованість. Майже при виробництві усіх книжок (крім книги «Дванадцять казок про Марійку і Тюпу» та «Мафин и его веселые друзья») використовували усі чотири основні краски для ілюстрування (у названих книжках відповідно 3 та 1 краска). Використання площі паперу у книжках складає не менш 60% (за винятком книги «Дарунок зеленого чоловічка» де ця цифра склала 56%), що свідчить про раціональне використання друкарського паперу. Також проведені дослідження свідчать про ідентичність розмірів однойменних полів у виданні, оскільки відхилення розмірів полів складає не більш 1,0 мм. Недоліки були у книжках «В Африке», «Дарунок зеленого чоловічка» та «Пароплав», де виявлено недостатню повноту вихідних реквізитів: в них не наведено дані щодо редакторів, коректорів, художників, що пояснюється браком місця, оскільки формат видання маленький, а текстова інформація невелика.

Таким чином проведена експертиза видавничо-поліграфічного оформлення та поліграфічного виконання книжкової продукції встановила, що усі дитячі книжки виконані з дотриманням вимог ГОСТ 4.482-87 та є стандартною. Це свідчить про наявність перспектив для поєднання та розвитку менеджменту якості в поліграфії, що обумовлено рядом особливостей цієї галузі: більшість друкарень співробітничать не з кінцевим споживачем поліграфічної продукції, а з видавництвами або рекламними агентствами, що дозволяє вести розмову про якість на рівні професіоналів. Велика частина замовників крупних і середніх поліграфічних підприємств є постійною. Більшість замовлень, як правило, технологічно повторюється: періодика – газети і журнали, серійні книги, білова, пакувальна, етикеточна продукція. При цьому постачальників вітчизняні друкарні, в більшості випадків, вважають за краще вибирати постійних. Конкретні технічні вимоги до якості поліграфічних робіт для більшості операцій давно розроблені. Технологічний процес є достатньо складним і багатоетапним, а сучасна система якості, як інструмент оптимізації виробничих процесів, дозволить виявити резерви підвищення продуктивності і зниження часу виконання замовлень.

Таким чином, якість сучасних книжкових видань надійшла того рівня, коли втілення системи якості у поліграфічній галузі принесе користь не тільки кінцевим споживачам, а й усім ланкам товаропросування починаючи від виробника.